

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO-CHYMICA,

DE

TINCTURIS
ALCALICIS,

QVAM

CONSENSU AMPLISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ,

PRÆSIDE

DNO. JUSTO HENRICO
MANGOLD,

*Philos. & Medic. Doct. & Profess. Ordin. Dn. Patrono suo
ac PROMOTORE Colendissimo,*

PRO

GRADU DOCTORALI

rite impetrando

MAGNIFICI & Amplissimi SENATUS ACADEMICI
Examini submittit

JOHANNES JACOBUS Schmidt/

*h.t. Medic, Elect. Brunsvic. Luneb. Loimicus
& Practicus Mündens.*

IN AUDITORIO MAJORI horis consuetis
Die 31 Octobr. ANNI 1710.

RINTELLI,

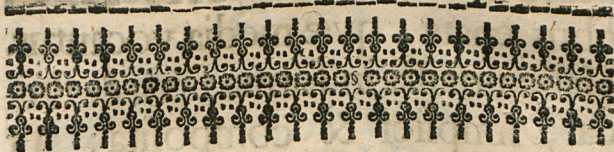
Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Univ. Typogr.

45
37.

37

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
MEDICO-CHIRURGICALIS
DE
TINCTURIS
ALCALICIS
QVAM
CONSENSU AMPLISSIMAE FACULTATIS MEDICAE
P R A E S I D I
DNO JUSTO HENRICO
MANGOLD,
P R O
GRADI DOCTORALI
J O H A N N E S J A C O B U S S P I N N I U S
P R O P R I E T A R I U S
L I P S I A E
P R I N T I T U R

Præfatio.

IN foro pharmaceutico
primario loco esse salia,
præter communem cla-
rissimorum virorū con-
sensum, satis quoque indicare vide-
tur farrago medicamentorum sali-
norum in officinis vulgò exstantiū.
Dantur enim salia acida diversi gra-
dus, fixa & volatilia: Sunt his
contraria alcalia dicta, itidem vola-
tilia & fixa; sunt ex acidis & alcali-
bus

libus enata, quæ media vocantur. Habemus illa in forma sicca & fluida, simplici & composita: Et ferè dixissem, non facilè præstantius præscribi medicamentum, quod non de sale participet. Adeò polychresta & egregia ab omnibus habentur remedia ex salium proficiã oriunda. Ad hæc præcipuè etiam referendæ sunt ex sale alcalico fixo provenientes tincturæ alcalicæ, quas inde paucis hisce pagellis non pro materiæ dignitate, sed ingenii modulo explanare conabor. Faxit Deus Ter Opt. Maximus, ut hi ausus mei in divini sui Nominis gloriam & proximi emolumentum vergant!

Cap.

Cap. I.

NOMEN DIFFERENTIAM
ET DESCRIPTIONEM
TRADIT.

Atingendo passivè Pharmaco-Chymicis audiunt *tincturae*, liqvores colorati, qui cum colore non solum virtutem, sed etiam portionem substantiæ corporis ipsius, ex quo extrahuntur, transumpsere.

An præter consistentiam & quomodo ab *Essentiis*, *Elixiris* & *Extractis* liquidis differant, vix accurate determinare licet: Cum secundum Celebrerrimum *Bohnum* eodem jure illud infusum, quod cum spiritu vini tartarifato, v.g. ex myrrha paratur, essentiam atque tincturam appellare nihil prohibeat. vid. *Diss. ejusd. Chym. Physic.*

Alcalicæ verò dicuntur, non solum, quia salis istius famosi lixivi & saponarii ex *herba Kali* primum per Chymiam manifestati naturam & qualitates referunt, sed etiam, quia ipsius salis alcalici notabilem portionem in se continent, & huic potissimum virtutes suas debent.

Itaque ad nostrum censum non pertinent illæ tincturæ & essentiæ, quæ ex herbis, radicibus, resinis similibusque cum spiritu vini tartarifato, & pro facilitandâ extractione, additione alicujus portionis salis lixivi, fiunt: Quamvis enim alcalicam

naturam tantisper referant, à suprâ dictis tamen ingredientibus vires suas primariò mutantur.

Sunt autem *tincturae alcalicae* nobis liqvores medicamentosi, coloris rubri, vel ad minimum rutilantis, è *sale alcalico fixo*, debite calcinato, simplici vel cum aliis scopo aptis, composito, mediante spiritu vini alcoholifato extracti, insigni vi causticâ, vel acredine potiùs, linguam afficientes, cum acidis effervescentes, olea ætherea, imò balsama quædam ipsa, promptè solventes & suavem odorem spirantes.

Cap. II.

PROCESSUS varios TINCTURARUM ALCALICARUM recenset.

EX descriptione nostra patet, quales tincturas vocemus alcalicas. Reperitur autem in libris pharmaceuticis ac chymicis descriptionum ingens varietas, quos processus omnes recensere nimis longum foret, insuperque utilitate careret; quia si ritè parentur, inter se conveniunt, ita ut, si aliquarum saltem cognitionem habeamus, de reliquis facile iudicium ferri possit. Itaque illas maxime enarrabimus, quæ hinc inde à celeberrimis viris usu receptæ sunt.

Vul-

Vulgatissima est, quæ è *sale tartari* paratur sequentem in modum: *Recipe salis tartari albi libram unam*, inditum crucibulo latere tecto, igne sufficienti in furno anemio calcinetur per horam unam pluresve, donec varietas colorum, imprimis cœrulescens, emergat, huic sali ita præparato & calidè pulverisato in cucurbita minore affundatur spiritus vini rectificati seu tartarifati quantitas sufficiens, reponatur in digestionem arenæ calidæ ad extrahendam tincturam saturatam, quæ decantata servetur ad usum.

Composita redditur hæc *tinctura salis tartari* additione *calcis vicæ*: Nimirum, sal tartari cum calce vivâ anaticâ proportione miscetur, calcinatur & porrò, uti jam dictum, proceditur. Sic evadit tinctura fortior, *nephritica* à quibusdam dicta.

Sunt qui illam *magis compositam* reddaturi recipiunt *salis tartari* libram unam, *nitri crudi* uncias sex, *reguli antimonii* uncias quatuor, pulverisata miscent, & aliquandiu fundunt igne sufficienti in crucibulo. Deinde effusam massam calidam pulverisatam statim spiritui vini rectificatissimo infundunt. Tincturam, quam post aliquot dierum digestionem acquirunt, nominant *tincturam tartari acrem*.

Tincturæ *antimoniales* hodiè in officinis usuales pleræque sunt *alcalicæ*. Sic in præparatione *reguli antimonii cum salibus* impetrantur *scorie*, quæ, si statim pulverisentur & spiritu vini extrahantur,

hantur, acqviritur elegans *tinctura antimonii*, *tartarisata* communiter dicta.

Ex scoriis Reguli antimonii succineis Celeberimus *Sibalius* egregiam tincturam alcalicam parare docet in *Observ. Chymic.* p. 346. Impetrantur autem scoriæ illæ, si super *regulum* in crucibulo fluentem *nitrum* successivè ad semidrachmam pro vice ingeritur. Scoria, quæ inde nascitur, urgetur igne intensissimo, ut quantum possibile est, aquæ vel teneritudine fluat. Effusa exhibet pelluciditatem maximè conspicuam, quæ succinum paulò faturatius flavescens refert. In mortario calidissimo citò pulverisata infunditur spiritui vini rectificatissimo, & non modo statim in principio, sed & singulis semi horis optimè agitur: Sic imbuat spiritum vini virtute causticâ penetrantissimâ, & quò magis & diutius cum ipso digeritur, tingit eundem tantò magis quoque colore rubro satis faturato; qui tamen plurimum augetur, si loco simplicis ardentis spiritus non nihil oleosus & specialiter quidem anisatus adhibeatur, cui subindè faturatissimam tincturam sanguineam inducit.

Aurum aure Balduini etiam nihil nisi tinctura alcalica est. Paratur, si nitrum in crucibulo ignito per repetitas carbonum pulveris injectiones donec non amplius accendatur, penitus figatur; quod deinde aliquandiu adhuc calcinatum usque dum colorem herbaceum exhibeat, calidè pulverisatur & sufficienti quantitati spiritus vini rectificatissimi infunditur, sic accedente digestionè tinctura rubi-

rubicunda extrahitur. *Baldwinus* requirit, ut nitrum per carbones fixatum aliquoties solvatur, filtretur, coaguletur, deinde iterum calcinatio fiat, fereno coelo, sole cancrum, leonem aut virginem ingrediente, tempore matutino, per duas horas & centum minuta, ut attrahat ex aura sulphur aureum.

Unam adhuc apponere lubet, quæ sub nomine *tingtura metallorum Mærii* in *Collectaneis Leidenfis* germanico idiomate Jenæ impressis, describitur: Recipe *reguli antimonii martialis* uncias duas, *Jovis Anglici & Veneris rubræ* ana unciam unam: Funde hæc in crucibulo igne forti penitus, tunc effunde. Hujus massæ recipe unciam unam, *nitri purissimi* uncias duodecim; probe pulverisata immitte successive crucibulo candenti; funde donec massa in scorias coeruleo-viridescens mutetur, tum pulverisetur statim & spiritus vini summè alcoholisati unciis viginti *tingtura rubicunda* extrahatur.

Cap. III.

DE PRINCIPIIS TINCTURARUM ALCALICARUM.

SI de recensitis in præcedente capite processibus, eorumque phænomenis, nec non ipsarum

B

tin-

tinctorum viribus, causas ac rationes reddere velimus, necesse est, ut prius consideremus materialium illarum, quæ ad tinturas alcalicas parandas adhibentur, affectiones physicas, quantum ad rei nostræ illustrationem facere videbitur. Cum itaque salia alcalia fixa primum sint requisitum pro tincturis nostris parandis, de illis primum dicam.

Salia alcalia fixa folius artis opus & ignis productum sunt. Parantur in copia ex cineribus vegetabilium: Nam vegetabilia præter substantiam pinguem inflammabilem plerumque etiam multa tartareâ seu terreo-salinâ gaudent: Hac verò pars salina acido nitroso similis est, ab acido universali primigenio oriunda. Quando itaque ministerio flammæ τὸ φλογιστὸν evocatur, pars aliqua hujus cum acido-terreâ portione intimè sese unit, & sic novum productum, scilicet sal alcalicum constituit. vid. *Celeberrimi Wedelii Præceptoris mei venerandi Pharmac. acroam. p. 417.*

Quamvis autem ex omnibus mirè variantibus & diversis vegetabilibus salia alcalia fixa confici possint, hæc tamen parùm vel nihil differunt, præsertim quod nostrum scopum refert, modò legitime parata sint.

In omnibus sequens dispositio observatur: Poris abundè instructa & pervia sunt, quia eorum spicula irregularia sunt, ut inde etiam crystallificationem ferè respiciant. Porositas illa & irregularis coalescentia quoque causa est, cur promptissimè in aqua

aqva solvantur, imò ab aëris humiditate diffuant. Non adeò intenso ignis gradu adhibito funduntur. Lingvæ per particulas suas rigidas acuminatas, quæ calcinatione diuturna magis magisque acuuntur, mediante salivâ soluta, causticum sensum imprimunt. Denique cum acidis quibuslibet liberis interveniente fluido effervescunt; quia sal acidum poros alcalici ita occupat, ut soli ætheri accessus concedatur, qui tunc spicula illa quæque versum abripit & tumultuarium motum producit: Secundùm *Waldschmid. Instit. Med. rat. p. 16.* perdunt autem sic alcalicam naturam & in tertium statum mutantur.

Imprimis autem notari meretur salium alcalium efficacia in sulphurea. Solvunt enim sulphur ipsum & pinguia oleosa in minimas particulas, id quod videre licet in hepate sulphuris & sapone: & quanquam non ita facilè intimam mixtionem subeant, tamen sic satis firmiter cohærent: Imò si quid sulphurei tantùm paulò intimiùs in poros receperunt, etiam in ipso igne satis arctè tenent, & ab ipsius violentia defendunt, imprimis si accessus liberioris aëris impediatur. Exemplū præter alia præbet hepar sulphuris, hoc satis diu in igne in fluore detineri potest, modò crucibulum latere tegatur, nec aliam nisi coloris aliquam mutationem subit. Contrà verò, si calidè pulverisatur & tantummodo leni igne in patella figulina calcinatur, cum aliquali agitatione, ut aëri liberrimus aditus pateat, tunc sulphuris phlogiston omne citò deflagrat & avolat.

Hinc etiam est, quòd pleraqve salia alcalia, sicut vulgò in officinis prostant, nunquam ab omni pingvedine libera sint: Nam sub concrematione vegetabilium, quamvis etiam per apertam flammam fiat, omnis eorum pinguedo non consumitur, sed non parùm ejus sub cineribus sese occultat, quæ deinde per elixivationem cum sale alcalico coiens, illud inquinat. Ut ut autem per subsequentem aliquot horarum calcinationem crassior pars comburatur, ut aliqualem albedinem acquirat, tamen quòd intimiùs in poris eorum hæret, sartum tectum manet.

Si quis verò sal alcali ab omni oleositate purissimum desideret, necesse est, ut per tres dies continuos in furno figulino calcinetur: sic summam albedinem & puritatem consequitur, omni sulphureo absumpto.

Quò magis autem ab omni oleositate purificata sunt, eò minus spiritibus sulphureis connubunt. Si enim hi spiritus summè dephlegmati fuerint, nihil juris in salia alcalia purissima habent: Quòd si verò talis spiritus oleosus redditur, vel oleum quoddam destillatum cum sale probe miscetur, tunc optimè hoc amico vinculo se invicem amplexantur & notabilis portio salis alcalici à spiritu vini transfumitur. Ratio infra dicitur.

Ad acqvirendas tincturas alcalicas nitrum quoque adhibetur. Sunt tamen nonnulli, qui negant esse in nitro sal alcali, statuentes, id demum in calcinatione ex acido ejusdem, & illis inflammabilibus,

bilibus, quæ pro accelerandâ perfectâ fixatione plerumquæ adduntur, produci, vid. *Lemmerly Cours de Chymie*.

Verùm quanquam nobis hoc loco perinde esse possit, an nitro alcali jam insit, an demum in calcinatione cum inflammabilibus producat; non tamen possumus, quin probemus nitrum nihil aliud esse quam sal neutrum, i. e. ex acido & alcali constans. Hoc primùm patet ex contemplatione originis ejus: Nam in illis præcipuè locis nascitur, ubi materia alcalicæ indolis præstò est, præterea coctores nitri etiam in ejus præparatione notabilem quantitatem calcis vivæ & cinerum, duriorum præcipuè lignorum, adhibent; ut non aliter fieri possit, quin nitro ex illis multum salis alcalici accrescat. Deinde probatur per regenerationem nitri: scilicet, si sal alcalico fixo soluto ad plenam saturationem spiritus nitri additur, & ad crySTALLIFANDUM reponitur, tunc concresecunt elegantissimi crySTALLI, omnes nitri purissimi affectiones possidentes.

Porrò si nitro in retorta vitreâ spiritus vel oleum vitrioli affunditur & destillatio instituitur, prodit sic acidum sive spiritus nitri; acidum autem vitriolicum ob gravitatem remanens cum alcali nitri coit & sal neutrum, quæ arcanum duplicatum, vel tartarus vitriolatus est, constituit. Hinc liquidò patet, quòd nitro notabilis portio salis alcalici insit.

De

De nitri proprietatibus præcipuè scire oportet, quòd per se in crucibulo ignito non deflagret, nec etiam solâ fusione calcinatoriâ in purum alcali, sed potius totum, quantû est, sensim hâc fusione in auras abeat, ut parûm salis alcalini relinquatur. Si verò cum tali materia, quæ phlogiston continet, miscetur, vel hæc nitro in fluore constituto adjicitur, tunc subito flammam excitat, sicque acidum ejus dissipatur, alcali verò remanet.

Antimonium est compositum minerale ex multo sulphure communi & metallico regulinâ substantiâ. Chymici regulum ex illo separant vel per salia, vel per metalla; si per salia, assumunt antimonii nitri & tartari partes æquales & probè invicem mixta in crucibulum candens cochleatim ingerunt: Sic obtinent regulum, cum copiosa scoria alcalica sulphure antimoniali imprægnatâ. Ex metallis optimè fit per martem, si pars una antimonii cum dimidia martis liquidissimè funditur. Nam sulphur antimonii martem aggreditur & imbibit, ut regulus sic liberatus ad fundum secedere possit. Constat autem regulus ex substantia terreo-vitrecente & materiâ inflammabili. Id quod apparet, si regulus cum nitri duplo vel triplo miscetur & in crucibulum candens ingeritur; sic enim nitrum statim beneficio illius *Phlogiston* deflagrat, & quod post elutriationem remanet, est calx antimonii, seu terreo-vitrecentes illa portio: Hæc, si deinde cum carbonibus pulverisatis miscetur & funditur, statim metallicam faciem recuperat: ex carbonibus enim phlo-

phlogiston iterum assumit, quod per nitrum exustum fuerat.

Perfecta æquè ac minus perfecta metalla itidem principium unctuosum inflammabile possident: propter id enim splendent, malleabilia & fusilia sunt, quamprimum autem hoc destruitur, protinus in crocos & calces abeunt; ad pristinam naturam verò redeunt, si hoc phlogiston illis redditur. Cui fini omnia pinguis, oleosa, imò carbones inserviunt. vid. *Obs. Chym. Stbal.* Exinde patet, quòd phlogiston minerale à vegetabili non differat.

De Calce viva nihil attinet dicere, nisi quòd summum sit alcalinum: nam omnia ferè mineralia per calcinationem alcalinam naturam acquirunt: vid. *Wed. pharm. acroam. pag. 250.*

Tandem de menstruo alcalicarum tincturarum aliquid dicendum; quod est spiritus vini rectificatus. Spiritus vini est liquor subtilis, limpidus, sulphureo-salinus, inflammabilis: Paratur per fermentationem ex vino, vel fecibus ejusdem, vel succis vinosis, itè ex frumento, imò omnibus vegetabilibus: Separatur per destillationem & constat sulphure æthereo mediante sale volatili in phlegmate intimè soluto. Præbet menstruum chymicum polychrestum; illa tamen maximè solve aptum, quæ ob substantiæ similitudinem, seu pororum convenientiam, facilem ipsi ingressum præbent, scilicet sulphurea & sulphureo-salina. Hinc etiam est, quòd salia alcalia fixa in poros suos reci-

recipere nequeat, nisi sulphurea seu oleoso-pingua sint, vel reddantur.

Ut autem spiritus vini menstruum evadat concentratius & activius, liberandus est particulis phlegmaticis, quæ in prima destillatione cum illo super alembicum propulsæ sunt. Hoc commodè peragitur repetitâ destillatione; nam, quod in spiritu vini purius & volatilius est, præcedit, & sic à subsequente fixiori & aquæ parte separari potest. Sic purificatus spiritus vini vocatur rectificatus, & si aliquoties reiteretur rectificatio, dicitur alcoholifatus: Si verò sub rectificatione etiam sal alcali addatur, ut partes aquosæ eò meliùs detineantur, audit tartarifatus, vel alcalifatus, propter particulas alcalicas, quæ beneficio oleositas, quam spiritus vini vulgaris non rectificatus habet, vel in sale quoque laxius hæsit, in spiritum & cum illo super alembicum transiére.

Cap. IV.

ÆTIOLOGIAM PROCESSU- UM ET PHÆNOMENO- RUM PRÆBET.

PRæsuppositis illis quæ capite præcedente dicta sunt, nunc brevibus rationem processuum reddere conabor,

Tin-

Tincturæ alcalicæ, si bonæ notæ cenferi velint, oculis egregiè rutilante rubineo colore, lingvæ verò intense acri sapore alcalico sese commendare debent. Per simplicem autem conjunctionem salis alcalici cum spiritu vini, licet digestio accedat, talis tinctura obtineri nequit: Nam salia alcalica, quamdiu purè talia sunt, quamvis sollicitè asserventur, humidula esse solent, hoc verò combinationi cum spiritu vini officit: Oleosum etiam, quod adhuc possident, & copula inter spiritum & sal alcali esse debet, aliùs sese illis insinuavit, quàm ut spiritui vini plenus aditus pateat. Ut igitur humiditas dissipetur & quod sulphureum inest extravertatur, requiritur reiterata calcinatio: hæc verò non debet esse nimia, ne prorsus comburatur, sed sufficiunt plerumque duæ, tres vel quatuor ad summum horæ. SuffICIENTER autem factam esse calcinationem, color salis variegatus indigitat. Quod autem colores illi ab unctuofo inflammabili pendeant principio, manifestum fit, si frustum salis alcalici ad dictorum colorum emergentiam calcinati, statim carbonibus candentibus immediatè imponitur; nam sic confestim omnis color in peripheria præsertim perit, ut sal iterum albicet.

Crucibulum latere tegendum, ne aër liberiùs affluens phlogiston perdere possit: ast tali cautione ne quidem semper adèd opus est; nam crucibulum jamdum aërem excludit, ut non nisi desuper accedere possit, quod tamen parùm refert.

SuffICIENTER calcinatum aut fustum sal pulverifandum,

C

tur: Deinde sali alcalico ante calcinationem etiam alia insigniter jam alcalina, veluti est calx viva, vel sub calcinatione hâc talia futura, v.g. regulus antimonii commisceri possunt, nam regulus etiam multum φλογιστῶ contribuit, quod motum supra dictum attenuatorium mirè intendit: Sic facile impetratur, ut massa majorem vim causticam acquirat; Indeque aliter fieri nequit, quin etiam tincturæ multo acriores evadant.

Porro si ex nitro tincturam alcalicam parare placeat, notum esse debet, quod illud ita facile per se in purum alcali in igne non redigatur, sed opus sit additione alicujus corporis sulphurei: Ast vilius pretio, & quod ubique reperitur, non inveniri poterit, quam carbones; hi enim præcipuè puriorem inflammabilem substantiam abundè possident. Si itaque cum pulvere carbonum incenditur nitrum, tunc optimè figitur: Interea verò haud parum de phlogisto carbonum imbibit, quod, nitrum fixatum summè causticum reddendo, deinde per continuatam calcinationem extravertitur & colorem herbaceum exhibet. Et hoc est illud aurum quod *Balduinus* ex aura nitro accedere sibi perlysavit.

Quando autem regulus antimonii, vel simul etiam alia metalla cum nitro funduntur, præter id, quod per horum phlogiston nitrum in alcali phlogisto metallico imprægnatum vertatur, etiam illud obtinetur, quod ejus vis caustica per illud & scorias metallicas haud leviter intendatur; Sicque unâ

fideliâ duâ parietes dealbentur. Monendum hîc est, quòd in *tinctura* sic dicta *metallorum Maërii* major sit proportio quantitatis nitri ad regulum metallicum, quàm ut sic omne nitrum à sulphure metallico in alcali figi possit, sed abundè sufficeret dimidium ejus. Si enim illa quantitas nitri assumitur, requiritur, ut massa nimis diu, idque inutiliter, fluat, donec superfluum nitrum sensim per vapores in auras abieri.

Phænomenorum, quæ circa tincturas alcalicas conspicua sunt, primum est color salis alcalici debite calcinati, vel scoriarum, nunc cœruleus, nunc viridis, nunc flavus. Hujus rationem, si breviter reddere velim, supponere me oportet, colores ex mixtione radiorum lucis & umbræ provenire, sive aliter loquendo, nihil aliud esse, quàm lumen reflexum vel refractum ab opacis; sulphureo-salinum verò principium, poros corporum modificare, & sic variæ reflexionis refractionisve luminis, per consequens etiam colorum causam esse.

Quando itaque sulphureum principium per calcinationem in sale extravertitur, sive illi jam infit, sive in calcinatione vel fusione illud demum accedat, in poris ob denegatum aëris accessum, liberiolem subsistere cogitur, illosque sic aliter modificando colores dictos producit. Quantum autem umbræ & luminis & qualis hujus reflexio, vel refractionis, nec non quæ proportio pororum & portionis sulphuræ ad salinas & terrestres particulas esse debeat, ut vel cœruleus vel viridis vel succineus emergat, meum jam non est disquirere. De

De colore rubicundo tincturarum ipsarum respectivè idem dictum esto: dependet enim à sulphureis per sal alcali in spiritu vini exaltatis particulis.

Sapor tincturarum non aliundè, nisi à caustico sale in spiritum vini assumto accersendus est. Neque enim spiritus vini, nec etiam sulphureum illud vinculum, cujus copula hæc spicula salina in spiritum vini recepta sunt, apta sunt ad illarum acies obtundendas atqve mitiora, quàm antea fuere, reddenda: quia non tam perfectam & intimam mixtionem, sicut acida cum sulphureis solent, subeunt. Quod vel exinde quoque patet, quia cum tempore hoc sal ad fundum delabitur & lateribus vitri, in quo asservatur, affigitur; tinctura verò colore & sapore inde multò remissior fit.

Effervescent more omnium alcalium & alcalinorum cum acidis: Sal alcalicum enim in hisce tincturis quoad structuram suam non est mutatum: Sic quoque ab indole suâ non recedit: quo magis effervescent, eò plus etiam salis alcalici eas recepisse apparet, & hinc etiam tantò meliores censenda sunt. Tinctura autem per additionem acidi non solum omnem colorem & saporem alcalicum amittit, sed præcipitatur quoque sal albicans enixum ad fundum. Ex quo iterum manifestum fit, quòd non solum sapor, sed etiam color salis alcalici adscribendus fit.

Solvunt olea ætherea; Nam spiritus vini rectificatus ob substantiæ convenientiam illa jam dum aggreditur, per sal alcali autem roboratus tantò potentius & promptius hoc præstare potest: Supra enim indicatù, quòd sulphurea per alcalia in minimas particulas solvantur. Suavem odorem spirant propter ἀναθυμίασιν particularum sulphurearum per sal alcali in spiritu vini expansarum.

Cap.

Cap. V.
VIRES ET USUM TINCTU-
RARUM ALCALICARUM
INDICAT.

Vires nostrarum tincturarum innuit ipsa earum denominatio. In genere enim conformes sunt potiori illarum ingredienti, sali alcalico. Cum autem salia non agant nisi soluta, soluta verò in fluido motum hujus, tum ætheris perennem sequantur: Hinc facile apparet, quòd particulæ salinæ alcalicæ cum alcohol vini, quippe motu intestino subtilissimo & agilimo prædico, præsertim vinculo sulphureo conjunctæ, etiam in parvis dosibus majores vires exferere possint, quàm si per se, aut in fluido aqueo adhibeantur.

Hòc itaque intuitu potenter absorbent acorem præternaturalem primarum præcipuè viarum. Sanguinis spissitudinem & reliquorum humorum lentorem, dum illorum motum progressivum ac intestinum promovent, optimè resolvunt.

Propter saponariam suam, quâ pollent, proprietatem egregiè abstergunt. Cumque serum fluxile reddunt & spiculis suis salinis renes sui officii admovent, insigniter urinam movent. Denique propter sensum, quem fibris & membranis imprimunt, tonicum partium motum roborant.

Sed

Sed respectu sulphurei illarum principii, sive illud ex vegetabili, sive minerali regno acquisiverint, singulares & specificas virtutes eis adscribere non possum, quia parum illius possident, prætereaque supra jam indigitatum est, quòd phlogiston minerale à communi carbonum phlogisto nihil differat. Interim tamen probabile est, illud non nihil conferre ad augendam earum virtutem tonicam.

Has itaque vires per se quidem, si dextrè sint paratæ, optimè exserunt: Quòd si verò pro hac vel illà indicatione intentio sit illas augere, vel affectui magis appropriatas reddere, non inconsultè cum diversis aliis liqvoribus miscentur.

Sic si tonicam earum virtutem intendere placeat, combinantur cum spiritibus urinosi volatilibus. Nam horum salium efficacia longè major est, etiam sub parvis dosibus, in vias & fibras, quàm humorum crasin. vid. *Diss. de Hypoch. Hyster. malo* sub *Dn. Sthal. hab. p. 55.* Si ad lymphæ vitia vel Diuresin respiciatur, commodè essentiâ succini maritantiur. Sic illas carminantes, stomachicas, cephalicas reddere possumus additione oleorum destillatorum convenientium.

Adhibentur semel, bis, ter per diem in exigua quantitate liqvoris idonei ad 20, 30, 40 guttas pro ratione circumstantiarum.

Quamvis autem hæc generatim velut indicasse sufficere possit: Cum quivis, qui solidis Medicinæ fundamentis instructus est, haud difficulter ad speciales casus illa applicare & tincturarum nostrarum vires & usum cum fructu ipse experiri possit.

Attamen breviter etiam recensere placet in quibus morbis speciatim illarum usum convenire à celeberrimis viris observatum sit.

Excell. Dn. Sthalii Diss. de Senum aff. p. 46. ita scribit: Remittente catarrhi suffocatiōi primo impetu, mixtura è duabus partibus caustica tinctura alcalica, cum una spiritus Corn. Cerv. usum

usum non obscurum præstat, bis, ter per diem ad 30, 40. gutt.
Sicut etiam ipsa talis tinctura, non neglectâ interim alvi etiam
reseratione, in *PARALITODEIS* & *APOPLEXIÆ* merum ob-
cientibus *VERTIGINOSIS AFFECTIBUS* recentioribus bonum
effectum præstitisse pius semel observata fuit.

Uticur etiam illis in *HEMICRANIA* & *HÆMOPTYSI*,
recidivantibus, circa declinationem, ut & præserationis
scopo; tonum enim partium naturalem & æqvabile reddunt.
IN HYSTERICIS DOLORIBUS à Magnifico Wedelio tin-
ctura salis tartari probatissima deprehensa fuit. Item in *an-*
xietate & *RESPIRATIONE DIFFICILI* virginis menses
nondum expertæ vid. *Amœnit. Mat. Med.* p. 200. Idem *l. c.*
p. 223, dicit, quod hæc tinctura tartari in obstructione alvi,
tam senili, quam alia, egregiè se gerat.

Excellent. Hoffmannus in *Nor. ad Poter.* tincturam tartari
& calcis vivæ commendat in *NEPHRITIDE*; quoniam serum
viscidum fundit & sal acidum, seu primum coagulationis
fundamentum, destruit, sicque poros renum obstructos reserat.

LUES VENEREA radices suas potissimum in lymphatico-
serosâ sanguinis parte agit, illamque visciditate &
acore præternaturali corrosivo inficit: Hæc vitia optimè cor-
rigunt tincturæ alcalicæ benè causticæ, simulque etiam tonicâ
suâ virtute lassitudines huic morbo familiares discutiant.
Ut autem illis solis scædisimus hic morbus, sicut *Nicolaus*
Heinsius tractatu die *Schmadytende Venus*, de suâ tincturâ al-
calicâ prædicat, plenè eradicari possit, optandum quidem
esset; sed experientia refragatur.

Ut tandem summatim comprehendamus, quæ de viri-
bus tincturarum alcalicarum adhuc referri possent: dicimus
illas in plerisque chronicis morbis emolumento esse,
si peritè propinentur.

FINIS.

Nr. 19 als Titel nicht zu
identifizieren!

01 A 6537

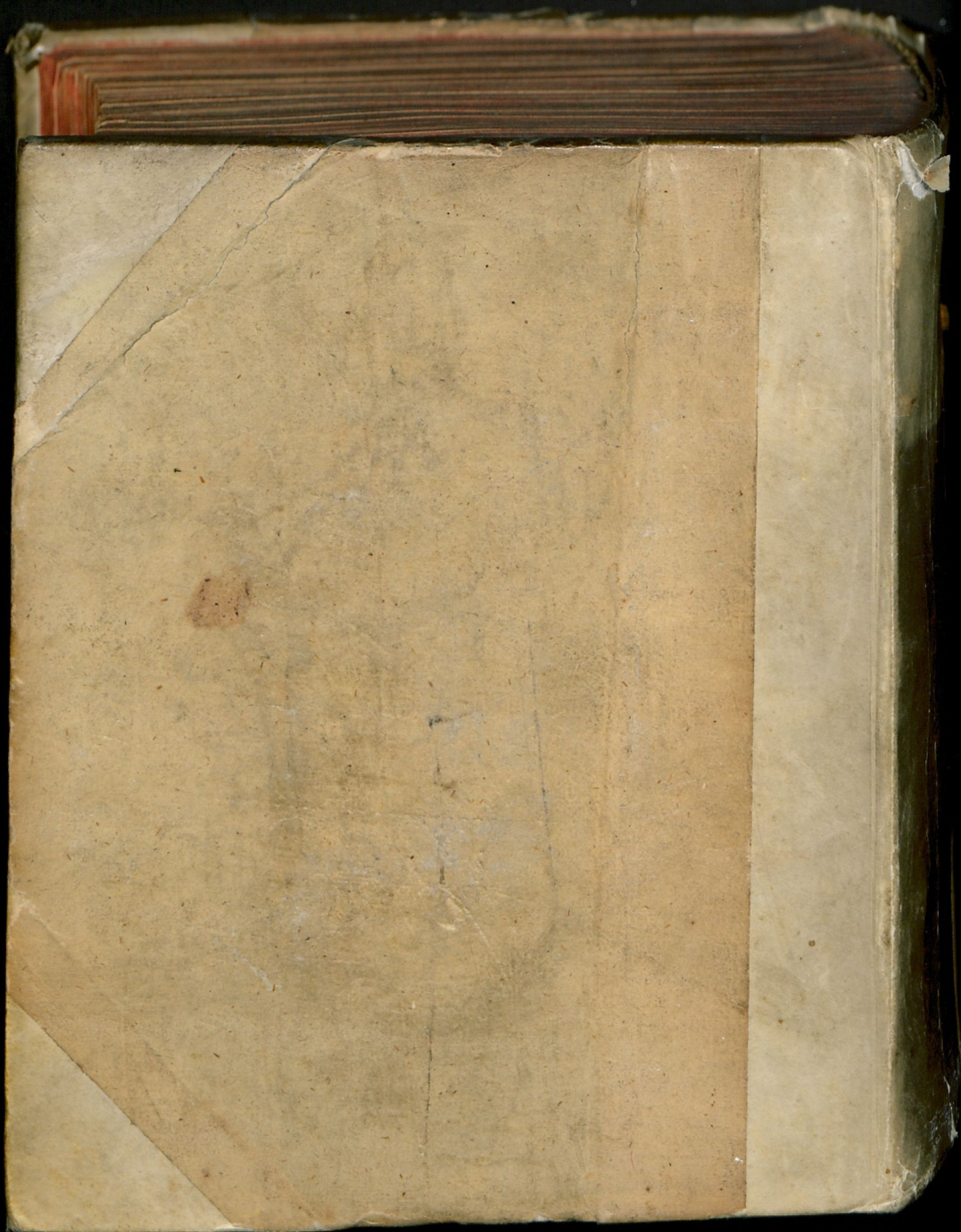

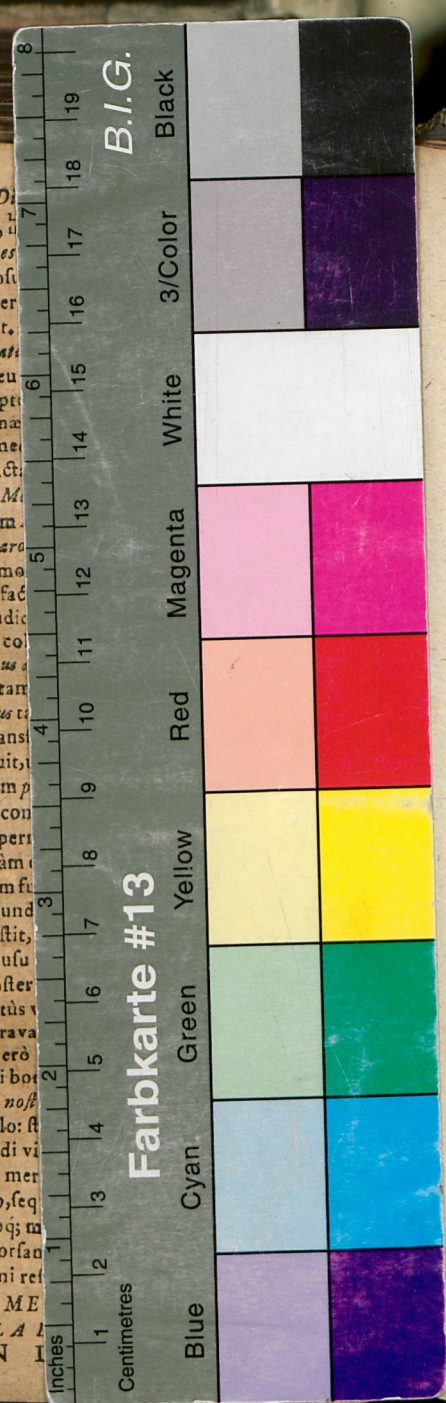
f

TA-70L

hier Stock 12 bis her verknüpft

1007

DISSERTATIO INAUGURALIS
MEDICO-CHYMICA,

DE

TINCTURIS
ALCALICIS,

QUAM

CONSENSU AMPLISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ,
PRÆSIDE

DNO. JUSTO HENRICO
MANGOLD,

*Philos. & Medic. Doct. & Profess. Ordin. Dn. Patrono suo
ac PROMOTORE Colendisimo,*

PRO

GRADU DOCTORALI

ritè impetrando

MAGNIFICI & *Amplissimi* SENATUS ACADEMICI
Examini submittit

JOHANNES JACOBUS Schmidt/

*h.t. Medic. Elect. Brunsvic. Luneb. Loimicus
& Practicus Mündenf.*

IN AUDITORIO MAJORI horis consvetis
Die 31 Octobr. ANNI 1710.

RINTELII,

Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Univ. Typogre